

STORTINGET

Dokument 14

(2021–2022)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Årsrapport for 2021 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Til Stortinget

1. Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønnsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 1. januar 1980, se St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

2. Orientering om arbeidet

2.1 Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning var slik i 2021:
Tidligere førstelagmann Arild O. Eidesen, leder
Sorenskriver Kari Johanne Bjørnøy, nestleder
Stortingsrepresentant Lise Christoffersen (Ap)
Stortingsrepresentant Bente Stein Mathisen (H)

Personlig vara for Lise Christoffersen:
Stortingsrepresentant Kari Kjønaas Kjos (Frp)

Personlig vara for Bente Stein Mathisen:
Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp)

Utvalget hadde funksjonstid til 31. desember 2021.

2.2 Virksomheten i 2021

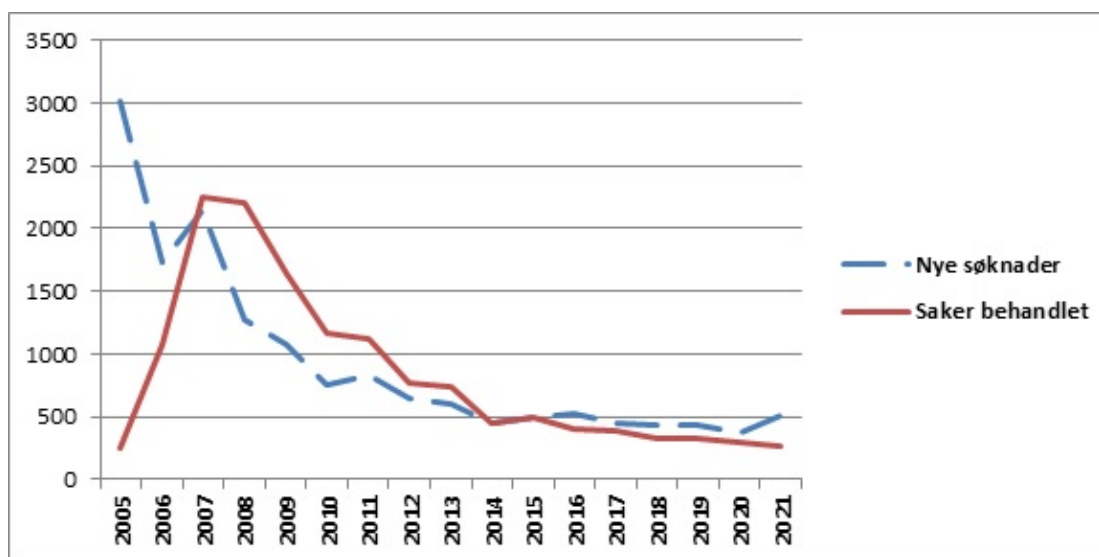
Utvalget har avholdt elleve møter. Med unntak av tre har samtlige møter vært digitale som følge av covid-19. Utvalget har i alt avgjort 272 saker.

Totalt ble det mottatt 507 søknader om rettferdsvederlag i 2021, mot 370 søknader i 2020. Det vises til punkt 3.1.

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag avgjorde 272 saker i 2021, mot 297 saker i 2020. Det vises til punkt 3.2.

Utvalget har også i 2021 avgjort de saker som er forelagt utvalget for avgjørelse. Se også punkt 3.8, særlig andre avsnitt.

Figur 2.1 Utvikling – søknader mottatt og behandlet i perioden 2005–2021

2.3 Enkelsaker fremlagt for Stortinget

Utvalget fremla ikke enkelsaker for Stortinget til avgjørelse i 2021.

2.4 Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser

Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser er godt. Utvalget mottar gjennomarbeidede saksfremlegg, og i etterkant av utvalgets møter holdes oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet deltar. Møtene bidrar til god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

3. Resultater

3.1 Nye søknader

Det ble mottatt 507 søknader i 2021, mot 370 søknader i 2020. Dette er en økning på 37 pst. Økningen antas å ha sammenheng med at det i begynnelsen av 2021 ble mulig å søke om rettferdsvederlag digitalt. Økningen kan også ha sammenheng med økt oppmerksomhet om ordningen i media og Stortingets anmodningsvedtak nr. 111 av 26. november 2020.¹

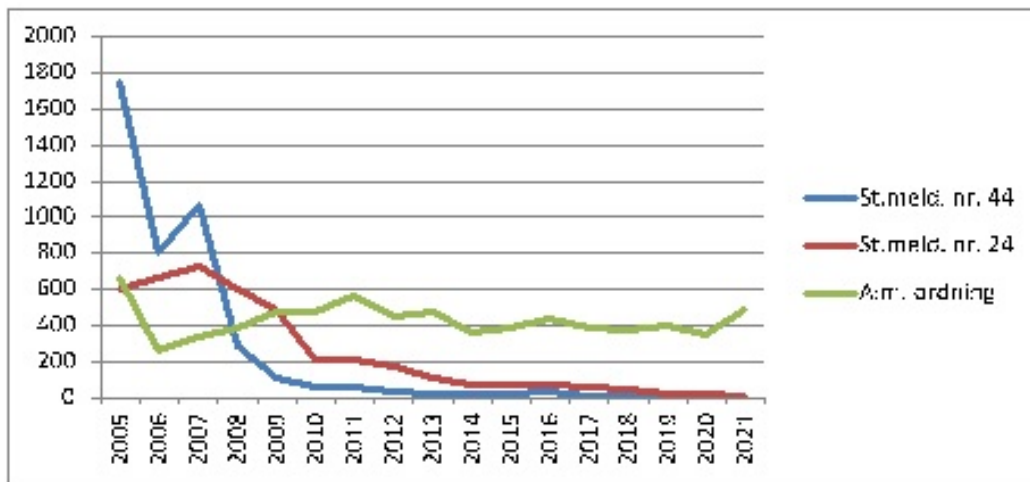
Antall søknader etter særordningene² har over tid vært nedadgående, og utgjorde i 2021 kun 16 saker, eller 3 pst. Inngangen av søknader etter alminnelig ordning har de senere årene ligget mellom ca. 350 og 450 årlig. I 2021 ble det mottatt 491 søknader etter denne ordningen, som er det høyeste antallet siden 2011.

Tabell 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2020–2021, mens figur 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2005–2021.

Tabell 3.1 Saker mottatt, fordelt etter rettferdsvederlagsordning

	2021		2020		2020–2021
Søknader	Innkomet	Andel	Innkomet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	5	1 %	11	3 %	-55 %
St.meld. nr. 24	11	2 %	17	5 %	-35 %
Alm. ordning	491	97 %	342	92 %	+44 %
Totalt	507	100 %	370	100 %	+37 %

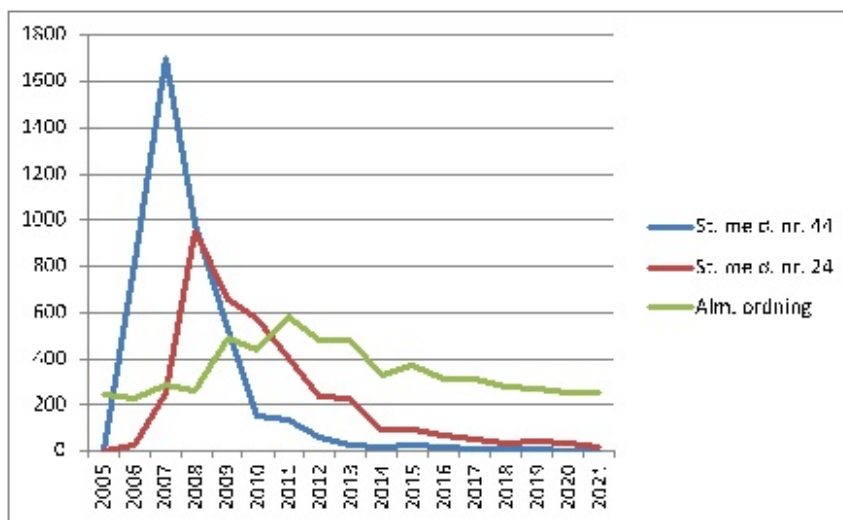
1. Stortinget ba regjeringen om å sørge for at Stortingets rettferdsvederlagsordning ble bedre kjent, og bedre informert om, som erstatningsordning.
2. Disse er nærmere beskrevet innledningsvis.

Figur 3.1 Søknader mottatt fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene for perioden 2005–2021¹

3.2 Behandlede saker

Utvalget avgjorde 272 saker i 2021. Dette er en nedgang på 8 pst. fra 2020.

Figur 3.2 viser utviklingen i saksmengden som utvalget har behandlet i perioden 2005–2021. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettferdsvederlagsordningene fremgår av tabell 3.2.

Figur 3.2 Utvikling – saker behandlet i perioden 2005–2021²

Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

Søknader	2021		2020		2020–2021 Endring
	Behandlet	Andel	Behandlet	Andel	
St.meld. nr. 44	5	1 %	4	1 %	+25%
St.meld. nr. 24	15	4 %	36	9 %	-58%
Alm. ordning	252	68 %	257	69 %	-2%
Totalt UR-beh.	272	74 %	297	79 %	-8%

1. St.meld. nr. 44 (2003–2004) omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener.

2. I perioden 2006–2013 var det flere utvalg i arbeid: Utvalg 2 var virksomt fra 2006 t.o.m. 2013, mens utvalg 3 var i arbeid fra mars 2008 t.o.m. februar 2011. Fra 2014 har det vært ett utvalg.

Søknader	2021		2020		2020–2021
	Behandlet	Andel	Behandlet	Andel	Endring
Avvist av SRF	98	26 %	78	21 %	+26%
Tot. UR + SRF	370	100 %	375	100 %	-1%

Det ble ferdigbehandlet 370 saker i 2021. Av disse ble 272 avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barneverntjenesten og mangler ved skolegang.

Utvalget behandlet også 1 omgjøringsbegjæring.

3.3 Avvisninger

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–99), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet. I 2021 ble 13 omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettferdsvederlagsordningen, jf. St.prp. nr. 72 (1998–99), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2021 avvist 98 søknader fra behandling i utvalget. De fleste av disse ble avvist fordi forholdet ennå ikke er foreldet.

3.4 Avsluttet uten vedtak

Rettferdsvederlag kan som hovedregel bare tilkjennes den som selv har kommet i en særlig uheldig stilling. Hvis søkeren dør før saken er avgjort av utvalget, skal søknaden anses som bortfalt, jf. St.prp. nr. 72 (1998–99) side 2. Det ble i 2021 avsluttet 8 saker på dette grunnlaget.

3.5 Sakenes utfall

Det ble innvilget rettferdsvederlag i 65 pst. av sakene som ble avgjort i 2021, mot 57 pst. i 2020.

3.6 Utbetalt vederlag

Det ble i 2021 utbetalt 25,6 mill. kroner i rettferdsvederlag fra staten. I 2020 ble det utbetalt 25,2 mill. kroner.

3.7 Saker under behandling

Ved årsskiftet 2021–2022 var det totalt 689 saker under behandling. Dette er en økning på nærmere hundre saker fra forrige årsskifte. Disse sakene var enten under utredning i faginstans, under utredning i Statens sivilrettsforvaltning som eneste faginstans, eller ferdigstilt for utvalgsbehandling. Flertallet av sakene ble motatt i løpet av 2021, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Saker under behandling, fordelt på alder

	2021	2020	2019	Før 2019
Restanseandel	56 %	35 %	8 %	1 %

3.8 Saksbehandlingstid

Den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned fra 18 måneder i 2020 til 17 måneder i 2021.¹ Nedgangen skyldes at en større andel av sakene er behandlet av Statens sivilrettsforvaltning etter avvisningsfullmakt.

I saker som utredes av ekstern faginstans, er samlet saksbehandlingstid hos Statens sivilrettsforvaltning gjennomgående om lag to måneder. Når Statens sivilrettsforvaltning har ferdigstilt saken, tar det i underkant av to måneder før saken behandles av utvalget.

Når en sak utredes i andre faginstanser, er målsettingen at saksbehandlingstiden i faginstans ikke skal overskride 12 måneder. I 2021 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet opplyst om en gjennomsnittlig

saksbehandlingstid på 17,5 måneder, Utdanningsdirektoratet 17 måneder og Helsedirektoratet 20 måneder.

Utvalget er kjent med at den økte saksbehandlingstiden i faginstansene hovedsakelig forklares med utfordringer som følge av covid-19-pandemien. I tillegg kan den økte saksinngangen ha vært medvirkende.

4. Forventet utvikling i 2022

Det forventes at antallet søknader vil kunne fortsette å øke i 2022 som følge av tiltak iverksatt i forbindelse med stortingsvedtak nr. 111 (2020–2021) av 26. november 2020.

1. Dette inkluderer også saker hvor Statens sivilrettsforvaltning er eneste faginstans, og saker behandlet av Statens sivilrettsforvaltning etter avvisningsfullmakt.

Det gode samarbeidet mellom faginstanser, sekretariat og utvalget vil bli videreført i 2022. Det arbeides med tiltak som kan redusere saksbehandlingstiden.

Oslo, 11. den mars 2022

Arild O. Eidesen

leder av utvalget

